

Nr 220.

Ankom till riksdagens kansli den 15 juni 1945 kl. 3 em.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående provisoriskt lönetillägg och tillfälligt barntillägg under budgetåret 1945/46 till vissa befattningshavare i statens tjänst m. fl. jämte i ämnet väckta motioner.

(3:e avd.)

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under andra—elfte och fjortonde huvudtitlarna, med åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet för den 4 januari 1945, föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Provisoriskt lönetillägg beräkna 11 olika förslagsanslag med belopp av 300 000, 30 000, 8 000 000, 2 350 000, 100 000, 450 000, 550 000, 200 000, 250 000, 2 500 respektive 50 000 kronor.

Därefter har Kungl. Maj:t i propositionen nr 286, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 27 april 1945, föreslagit riksdagen att *dels* medgiva, att provisoriskt lönetillägg och tillfälligt barntillägg under budgetåret 1945/46 må i huvudsaklig överensstämmelse med av chefen för finansdepartementet föreslagna grunder utgå till vissa befattningshavare i statens tjänst m. fl. enligt de närmare föreskrifter, som meddelas av Kungl. Maj:t, *dels* besluta, att utgifterna för provisoriskt lönetillägg och tillfälligt barntillägg, i den mån de icke avse befattningshavare hos bank- och fondinspektionen eller sparbanksinspektionen, skola bestridas: beträffande befattningshavare vid de affärsdrivande verken eller vid av dessa övertagna företag eller inrättningar samt befattningshavare hos försäkringsinspektionen och statens pensionsanstalt ävensom befattningshavare med avlöning från luftfartsfonden från de medel, av vilka verkets eller institutionens utgifter i övrigt bestridas, beträffande befattningshavare vid statens hingstdepåer och stuteri samt å lantbruksstyrelsens stuteribyrå från det anslag, varav vederbörandes lön utgår, samt i fråga om andra befattningshavare från de anslag i riksstaten, som äro avsedda för provisoriskt lönetillägg och tillfälligt barntillägg, *dels ock* till Provisoriskt lönetillägg och tillfälligt barntillägg för budgetåret 1945/46 såsom förslagsanslag anvisa under

Andra huvudtiteln	kronor	350 000
Tredje »	»	35 000
Fjärde »	»	8 200 000

Femte huvudtiteln	kronor	2 700 000
Sjätte »	»	140 000
Sjunde »	»	600 000
Åttonde »	»	750 000
Nionde »	»	290 000
Tionde »	»	190 000
Elfte »	»	2 600
Fjortonde »	»	50 000

Propositionen nr 286 har hänvisats till jordbruksutskottet i vad avser anslag under nionde huvudtiteln men i övrigt till statsutskottet.

Vid 1944 års riksdag (prop. nr 296, r. skr. nr 487) fattades beslut om provisoriskt lönetillägg för budgetåret 1944/45 och tillfälligt barntillägg åt vissa statliga befattningshavare och kommunalanställda lärare m. fl. Bestämmelser i ämnet meddelades genom kungörelsen den 1 december 1944, nr 754. För bestridandet av utgifterna för tilläggen, utom vad angår anställningshavare vid de affärsdrivande verken och riksdagens verk, anvisades å tilläggsstat I till riksstaten för innevarande budgetår under sjunde huvudtiteln ett förslagsanslag av 12 000 000 kronor.

I propositionen nr 286 redogöres till en början för huvudgrunderna för 1944 års tilläggsreglering, i vilket avseende utskottet får hänvisa till propositionen.

I fråga om fortsatt provisorisk tilläggsreglering för budgetåret 1945/46 anför *departementschefen* följande.

Vid förhandlingar med personalorganisationerna om den fortsatta provisoriska tilläggsregleringen ha önskemål om utbyggnad av denna framförts. Därvid har beträffande det provisoriska lönetillägget ifrågasatts såväl höjning av beloppen som utsträckning av förmånen till anställningshavare i högre lönelägen. Fråga har även uppkommit om förnyad utbetalning av tillfälligt barntillägg. Visserligen ha i detta som i tidigare sammanhang invändningar framförts mot barntilläggen ävensom tillfällig löneförbättring, och det har varit föremål för delade meningar å personalens sida om barntilläggen nu ånyo borde ingå som led i tilläggsregleringen. Emellertid har från tjänstemännen i mellangraderna och högre grader framhållits som angeläget att, i den mån hinder ut allmänna ekonomiska synpunkter skulle möta för en allmän löneförstärkning, i varje fall de försörjningspliktiga anställningshavarna måtte i möjligaste mån tillgodoses.

Vad först angår det provisoriska lönetillägget har det icke syntts möjligt att nu frånga de principer, som ligga till grund för 1944 års bestämmelser i ämnet. Jag har därför ansett mig böra förorda, att grunderna för det provisoriska lönetillägget för nästa budgetår bibehållas i stort sett oförändrade. Med beaktande av vissa erinringar mot de nuvarande bestämmelserna vill jag emellertid tillstyrka dels någon jämkning uppåt av tillägget i 7 och 8 löneklasserna av löneplan A respektive däremot svarande lönelägen, dels införande av ett mindre tillägg i 9 löneklassen och mot denna svarande lönelägen. Sistnämnda löneklass är slutlöneklass i lönegraden A 5, som utgör den viktigaste rekryteringsgraden för manlig personal i lägre löneställning.

Då det provisoriska lönetillägget enligt 1944 års beslut kompletterades med engångsutbetalning av barn tillägg, ansågs det, enligt vad som framhölls i propositionen, med hänsyn till krisläget och löneregleringens natur av provisorium möjligt att bortse från de invändningar, som kunde riktas mot en differentiering av löneförbättringen efter försörjningsbörd. De nu rådande förhållandena i förening med den omständigheten, att den egentliga löneförstärkningen fortfarande måste hållas inom snäva gränser, synas kunna motivera en ny utbetalning av barn tillägg, att äga rum under loppet av nästa budgetår. Vad angår den utsträckning, i vilken sådan utbetalning bör ske, har jag ansett mig icke kunna förorda att, såsom vid förhandlingarna ifrågasatts, rätten till barn tillägg utsträcker över hela löneskalan. Önskemålet om en utvidgning av området för barn tilläggen utöver det år 1944 fastställda — högst 8 löneklassen i det civila löneplanssystemet — synes emellertid icke böra helt avvisas. Beträffande den gränsdragning, som härvid kommer i fråga, ha vid ärendets förberedande handläggning olika alternativ tagits i beräkning. Förut har nämnts, att 9 löneklassen, som är avsedd att utgöra den högsta löneklass, i vilken provisoriskt lönetillägg må utgå, är slutlöneklass i den viktigaste rekryteringsgraden för manlig personal i lägre löneställning. Med nu utgående rörligt tillägg och kristillägg inberäknade men utan frånräknade av pensionsavdrag utgöra årslönebeloppen i denna löneklass 3 948 kronor på A-ort och 5 269 kronor på I-ort. En i viss mån motsvarande gränslinje högre upp i löneskalan kan tänkas dragen omedelbart ovanför 20 löneklassen. Denna och närmast lägre löneklass utgöra slutlöneklasser för bland andra ett jämförelsevis stort antal tjänstemän i de högre rekryteringsgraderna vid de största kommunikationsverkens och vissa andra verks lokalförvaltningar. 20 löneklassen är även slutlöneklass för manliga folkskollärare i 16 lönegraden, medan 21 löneklassen är slutlöneklass för manliga folkskollärare i 17 lönegraden. I 20 löneklassen utgöra årslönebeloppen, beräknade på nyss angivna sätt, 7 315 kronor på A-ort och 9 485 kronor på I-ort. Ännu högre upp i löneskalan skulle en gränslinje kunna tänkas dragen omedelbart ovanför 24 löneklassen, som är slutlöneklass i lönegraden A 21, d. v. s. den normala begynnelselönegraden för ordinarie administrativ personal vid den centrala civilförvaltningen. De enligt förut angivna grunder beräknade årslönebeloppen uppgå i 24 löneklassen till 9 469 kronor på A-ort och 11 827 kronor på I-ort.

För att belysa den ekonomiska innebörden av de olika alternativen vill jag nämna, att enligt verkställda, visserligen osäkra överslagsberäkningar kostnaden för den förnyade tillfälliga barn tilläggsregleringen, om denna skulle stanna vid 9 löneklassen, torde närma sig 2 milj. kronor samt att en höjning av gränsen till omedelbart ovanför 20 löneklassen torde öka kostnaden till ungefär dubbla beloppet, medan den kostnadsstegring, som härutöver skulle föranledas av en gränsdragning omedelbart ovanför 24 löneklassen, sannolikt skulle uppgå till 0,3—0,4 milj. kronor, allt under förutsättning att tillägg genomgående beräknas till 100 respektive 200 kronor.

Efter övervägande av olika på frågan inverkan omständigheter har jag stannat vid att föreslå, att tillfälligt barn tillägg under nästa budgetår får utgå till anställningshavare i högst 20 löneklassen i löneplan A respektive däremot svarande lönelägen. Beloppet av barn tillägget synes i samtliga ifrågavarande lönelägen böra utgöra 100 kronor för anställningshavare med 1 barn under 16 års ålder och 200 kronor för anställningshavare med 2 eller flera sådana barn, alltså samma belopp som fastställdes för det i fjol beslutade barn tillägget med undantag beträffande 7 och 8 löneklasserna i löneplan A och motsvarande lönelägen.

I fråga om innebörden av den sålunda av mig förordade tilläggsregleringen må vidare anföras följande.

För anställningshavare tillhörande löneplan A eller därmed jämförliga löneplaner bör det *provisoriska lönetillägget* i 7 löneklassen höjas från 15 till 20 kronor i månaden och i 8 löneklassen från 5 till 15 kronor i månaden, varjämte i 9 löneklassen bör tillkomma ett provisoriskt lönetillägg av 10 kronor i månaden.

I konsekvens härmed bör vidare det provisoriska lönetillägget höjas respektive sådant tillägg införas i vissa löneklasser av de militära löneplanerna Oc, UO, UEo och Mb, upptagande fänriks- och underofficersbeställningar samt vissa manskapsbeställningar. Tilläggen böra i de ifrågavarande löneklasserna utgå med följande månadsbelopp.

Löneplan	Löneklass	Kronor	Löneplan	Löneklass	Kronor
Oc	a	20	UEo	1	10
›	1	15	Mb	2	20
UO	1	10	›	3	15
UEo	a	15	›	4	10.

Om i enlighet med föreliggande förslag lönereglering efter mönster närmast från folkskolans avlösningsreglemente från och med nästa budgetår genomföres för vissa befattningshavare vid statsunderstödda sinnesslöskolor m. fl. anstalter, bör provisoriskt lönetillägg även tillkomma sådana befattningshavare i de lönelägen, varom här är fråga.

Med nu förordade ändringar och tillägg böra de av 1944 års riksdag fastställda grunderna för provisoriskt lönetillägg erhålla giltighet även för nästa budgetår. Det bör emellertid vara Kungl. Maj:t obetaget att vidtaga de jämkningar i detaljföreskrifterna, som kunna föranledas av erfarenheterna från de tidigare bestämmelsernas tillämpning.

Det *tillfälliga barntillägget* bör i enlighet med vad förut anförts icke vara begränsat till de lönelägen, i vilka provisoriskt lönetillägg utgår, utan kunna utgå i högst 20 löneklassen av löneplan A respektive motsvarande löneläge. I fråga om anställningens art böra emellertid förutsättningarna för det tillfälliga barntillägget i princip vara detsamma som förut. Tillfälligt barntillägg bör således i huvudsak endast utgå till anställningshavare med lön enligt löneplan, som av Kungl. Maj:t fastställts i anslutning till den senaste allmänna löneregleringen, dock med rätt för Kungl. Maj:t att besluta om tillfälligt barntillägg även åt närstående personalgrupper.

Inom det allmänna civila löneplanssystemet tillkommer i följd av den nu förordade utsträckningen av området för barntilläggsregleringen en ny personalgrupp, nämligen vissa befattningshavare med lön enligt avlösningsreglementet för de högre kommunala skolorna. Med dessa befattningshavare böra likställas de övningslärare, beträffande vilka enligt av Kungl. Maj:t meddelade provisoriska avlösningsbestämmelser skola tillämpas de enligt löneplan K i nyssnämnda avlösningsreglemente för respektive löneklasser gällande lönebeloppen.

Även vad angår militära beställningshavare bör en ytterligare grupp tillkomma, nämligen beställningshavare i 1—6 löneklasserna av officerslöneplanen Oa. Tillfälligt barntillägg bör utgå i följande löneklasser av officers-, underofficers- och manskapslöneplanerna.

Löneplan	Löneklass	Löneplan	Löneklass
Oa	1—6	UEo	a — 2
UO	1—9	Ma	1 — 12
Oc	a — 2	Mb	1 — 6.

Jämväl innehavare av sådan för pensionerad personal avsedd arvodesbefattning, för vilken arvodet motsvarar nettolönen i nu angiven löneklass, bör erhålla tillfälligt barntillägg.

Tillfälligt barntillägg har hittills icke utgått till anställningshavare i reserven, och sådan personal bör i allmänhet ej heller framdeles erhålla dylikt tillägg. Emellertid har i 1942 års försvarsbeslut förutsatts, att underbefäl vid marinen, som skall vinna anställning såsom underofficer i reserven, efter 5 års anställning på aktiv stat avföres från denna och under det därpå följande året tillhör reserven såsom aspirantanställd, därvid han under sistnämnda år skall erhålla samma förmåner som skola tillkomma honom vid fortsatt anställning på aktiv stat. Aspirantanställt underbefäl i reserven bör med hänsyn därtill inbegripas under föreskrifterna om tillfälligt barntillägg; denna personalgrupp torde jämväl böra berättigas att i förekommande fall uppbära det genom 1944 års beslut medgivna tillfälliga barntillägget.

Barntilläggsregleringen synes vidare böra utsträckas till sinnesslöskolorna m. fl. anstalter under samma förutsättning som förut angivits beträffande provisoriskt lönetillägg.

Såsom förut anförts bör barntillägget utgå med 100 resp. 200 kronor i samtliga nu avsedda lönelägen. Undantag bör fortfarande göras beträffande barn, för vilket av statsmedel utgår barntillägg enligt eljest av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser eller familjepension eller därmed jämförlig förmån.

Barntillägget bör liksom innevarande budgetår ha karaktären av engångstillägg. I stället för att fördelas på de olika månaderna av nästa budgetår bör det utbetalas på en gång, lämpligen vid mitten av budgetåret. Förutsättningarna för rätten att åtnjuta barntillägg måste såväl vad angår anställningens art och löneläget som beträffande underhållsplikten kunna hänföras till en bestämd tidpunkt eller tidsperiod. Vidare bör tillses, att barntillägg icke får utgå på grund av en alltför kortvarig anställning eller vid anställning utan fortlöpande tjänstgöringsskyldighet. Därjämte erfordras reglering av frågan om inverkan av tjänstledighet m. m. på rätten till barntillägg. Beträffande 1944 års barntillägg ha dessa spörsmål reglerats av Kungl. Maj:t i principiell anslutning till vissa i propositionen 1944: 296 antydda riktlinjer. Det bör även nu ankomma på Kungl. Maj:t att reglera hithörande spörsmål. Vissa jämkningar i de hittillsvarande reglerna erfordras härvid med hänsyn till att tillfälligt barntillägg nästa budgetår föreslås skola utgå även till anställningshavare i högre lönelägen än dem, till vilka det provisoriska lönetillägget är begränsat. Erfarenheterna från den tidigare tillämpningen kunna måhända också ge anledning till jämkning i en eller annan detalj.

Vad härefter angår förutsättningarna för att i anslutning till den nu förordade tilläggsregleringen åvägabringa *löneförbättringar för personal, som icke omfattas av regleringen*, synas de principuttalanden, som i samma fråga gjordes i 1944 års proposition och riksdagsskrivelse, alltjämt äga giltighet.

Beträffande anslagsberäkningar för nästa budgetår har *departementschefen* anfört följande.

Kostnaderna för provisoriskt lönetillägg under nästa budgetår torde, om man bortser från icke-statsanställda, kunna uppskattas till 22,5 milj. kronor, därav 10,5 milj. kronor för affärsverken och 12 milj. kronor för förvaltningen i övrigt. Kostnaderna för tillfälligt barntillägg ha, bortsett från icke-statsanställda, uppskattats till drygt 3 milj. kronor. Av de sålunda beräknade sammanlagda kostnaderna för provisoriskt lönetillägg och tillfälligt barntillägg falla i runda tal 12,5 milj. kronor på affärsverken och 13 milj. kronor på förvaltningen i övrigt.

Kostnaderna för de provisoriska lönetillägg och tillfälliga barn tillägg, som under nästa budgetår skola tillkomma icke-statsanställda, ha uppskattats till 0,2 milj. kronor för provisoriskt lönetillägg och 0,7 milj. kronor för barn tillägg. Ifrågavarande kostnader böra bestridas av statsmedel i samma utsträckning som andra kontanta avlöningsförmåner åt de anställda. För den ojämförligt största hithörande personalgruppen, nämligen folk- och småskollärare, innebär detta, att hela kostnaden skall bestridas av statsmedel. På grund av ordningen för utbetalning av statsbidrag komma statsverkets här avsedda utgifter att belasta riksstaten för budgetåret 1946/47.

För affärsverken torde kostnaderna för provisoriskt lönetillägg och tillfälligt barn tillägg under nästa budgetår liksom under det innevarande få bestridas av de medel, av vilka verkens utgifter i övrigt bestridas. Vid bank- och fondinspektionen, sparbanksinspektionen, försäkringsinspektionen och statens pensionsanstalt samt för stuteriväsendet och luftfartsfonden torde kostnaderna böra bestridas från särskilda poster i respektive verks och inrättningsars stater. För vissa av ifrågavarande verk och inrättningar har i årets statsverksproposition under vederbörande stat upptagits en förslagsvis beräknad anslagspost, betecknad provisoriskt lönetillägg. Från sålunda upptagen anslagspost torde även tillfälligt barn tillägg få bestridas. För de provisoriska lönetillägg, som nästa budgetår skola bestridas från anslag å riksstaten, ha som förut nämnts i statsverkspropositionen under de olika huvudtitlarna preliminärt upptagits särskilda förslagsanslag med rubriken provisoriskt lönetillägg. De barn tillägg, som enligt vad nu förordats likaledes skola utgå under nästa budgetår, böra bestridas från samma anslag. Dessa böra därför omräknas och erhålla rubriken Provisoriskt lönetillägg och tillfälligt barn tillägg.

I samband med Kungl. Maj:ts förevarande förslag har utskottet till behandling förehåft följande motioner, nämligen

1) två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *E. Arrhén* (I: 381) och den andra inom andra kammaren av herr *P. Hj. Fagerholm* (II: 588), i vilka föreslagits, att barn tillägg under nästa budgetår skall utgå till samtliga statliga anställningshavare med försörjningsplikt mot barn under 16 års ålder oavsett anställningshavarnas löneklass, samt att beloppet av barn tillägget i samtliga lönelägen bestämmas att utgöra 100 kronor för varje barn under 16 års ålder,

2) ytterligare två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *A. Löfgren m. fl.* (I: 390) och den andra inom andra kammaren av herr *A. Spångberg m. fl.* (II: 596), i vilka föreslagits, att provisoriskt lönetillägg må utgå till befattningshavare med lön enligt löneklass 6 med 30 kronor, löneklass 7 med 25 kronor, löneklass 8 med 20 kronor, löneklass 9 med 15 kronor samt löneklasserna 10, 11 eller 12 med 10 kronor, allt per månad, ävensom att tillfälligt barn tillägg enligt i propositionen föreslagna kvalifikationsgrunder må utgå till alla statsanställda i löneläge motsvarande högst 20 löneklassen,

3) en inom första kammaren av herr *R. Wagnsson* väckt motion (I: 391), vari framställtts samma förslag som i motionerna I: 390 och II: 596,

4) en inom andra kammaren av herr *K. E. Senander m. fl.* väckt motion (II: 594), vari hemställtts, att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts propo-

sition nr 286 måtte medgiva, att provisoriskt lönetillägg under budgetåret 1945/46 må i överensstämmelse med i motionen refererade förslag från statstjänarnas organisationer utgå till vissa befattningshavare i statens tjänst, och besluta, att utgifterna för provisoriskt lönetillägg skola bestridas beträffande befattningshavare vid de affärsdrivande verken eller vid av dessa övertagna företag eller inrättningar från de medel, av vilka verkens utgifter i övrigt bestridas, samt beträffande andra befattningshavare från för ändamålet anvisade anslag, ävensom till provisoriskt lönetillägg för budgetåret 1945/46 under sjunde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 16 000 000 kronor.

Beträffande de skäl, som motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, får utskottet hänvisa till motionerna I: 390 och 391 samt II: 588 och 594.

Giltighetstiden för den av förra årets riksdag under höstsessionen godtagna lönetilläggsregleringen för viss personal i form av provisoriskt lönetillägg och tillfälligt barntillägg utgår med innevarande budgetår. Förevarande förslag avser att åstadkomma en motsvarande tilläggsreglering för budgetåret 1945/46.

Utskottet.

Vidkommande det provisoriska lönetillägget framhåller departementschefen i anledning av vissa önskemål, som framförts vid förhandlingar med personalorganisationerna, att det icke syntes möjligt att nu frångå de principer, som ligga till grund för 1944 års bestämmelser i ämnet. Kungl. Maj:ts förslag innebär också, att grunderna för det provisoriska lönetillägget för nästa budgetår bibehållas i stort sett oförändrade. Förra årets riksdag ansåg, att tilläggens avgränsning uppåt borde göras till föremål för förnyad prövning i samband med frågan om förlängning av tilläggsregleringens giltighetstid. Kungl. Maj:ts förevarande förslag innebär en viss jämkning i nämnda hänseende.

Ett av järnvägsmannaförbundet och statstjänarkartellen framlagt förslag, som bland annat innebär, att lönetilläggen i löneklasserna g—a och 1—5 skola utgå med mellan 50 och 110 % högre belopp än vad Kungl. Maj:t föreslagit, framfördes motionsvis vid höstsessionen förra året och har nu ånyo framlagts i motionen II: 594. I anslutning till riksdagens ställningstagande förra året har utskottet ansett sig böra i princip förorda Kungl. Maj:ts förslag i fråga om lönetilläggens storlek.

Beträffande de tre löneklasserna närmast över den femte i löneplanerna för civila befattningar utgå lönetilläggen för närvarande efter en sjunkande skala för ernående av en lämplig anslutning till den därovanför liggande löneskalan. I löneklasserna 6—8 utgöra sålunda de månatliga lönetilläggsbeloppen 25, 15 och 5 kronor. Den av Kungl. Maj:t föreslagna förändringen av dessa belopp innebär en viss jämkning uppåt i löneklasserna 7 och 8 och att ett mindre tillägg införes i jämväl 9 löneklassen. Lönetilläggen i de fyra löneklasserna 6—9 skulle i enlighet härmed bestämmas till 25, 20, 15 och 10 kronor.

I detta ämne yrkas i de likalydande motionerna I: 390 och II: 596, ävensom motionen I: 391, att de månatliga lönetilläggen i envar av de fyra sist-

nämnda löneklasserna (6—9) skall höjas med ytterligare 5 kronor och alltså utgå med 30, 25, 20 och 15 kronor ävensom att lönetillägg införs jämväl i löneklasserna 10—12 med ett belopp av 10 kronor i varje löneklass. Vad angår ovan berörda motion II: 594, vars förslag är uppbyggt efter andra grunder än Kungl. Maj:ts, må nämnas att lönetillägg även där föreslås infört i löneklasserna 10—12. Beloppen i dessa löneklasser skulle vid nuvarande levnadskostnadsindex enligt motionen komma att uppgå till 26 kronor 20 öre, 19 kronor 65 öre och 13 kronor 10 öre.

Såsom utskottet redan erinrat, var frågan om tilläggsregleringens avgränsning uppåt föremål för uppmärksamhet vid riksdagens ställningstagande i ämnet under förra hösten. Kungl. Maj:ts förevarande förslag tillmötesgår i viss mån därvid framkomna önskemål om jämkning i det att tilläggsregleringen enligt nämnda förslag nu omfattar jämväl 9 löneklassen, som är slutlöneklass i lönegraden A 5, den viktigaste rekryteringsgraden för manlig personal i lägre löneställning. Med anledning av motionsyrkandena har utskottet ansett sig böra gå ytterligare ett steg längre och tillstyrka, att regleringen skall omfatta jämväl 10 löneklassen och däremot svarande lönelägen. Lönetilläggsbeloppet bör här utgöra 10 kronor.

Tilläggsregleringen omfattar endast befattningshavare, vilka åtnjuta lön enligt av Kungl. Maj:t fastställd löneplan. Med anslutning till de uttalanden, som vid förra årets riksdag gjordes beträffande sådana befattningshavare med stadigvarande eller tillfällig anställning, vilka följaktligen stå utanför nämnda reglering förutsätter utskottet, att de komma i åtnjutande av de jämkningar i löneställningen, som kunna finnas påkallade och förenliga med de allmänna riktlinjerna på löneområdet. Utskottet förutsätter jämväl, att medel skola vara tillgängliga för genomförande av dylika jämkningar. I den mån av riksdagen maximerade anslagsposter skola tagas i anspråk för ändamålet, men dessa icke giva tillgång därtill, böra framställningar göras om medgivande att överskrida sådana poster.

Vidkommande kollektivavtalsanställd personal i statens tjänst synas förutsättningarna för på längre sikt gällande avtal ha blivit väsentligt ändrade genom den utveckling på löneområdet, som ägt rum sedan hösten 1944. I anslutning till vad riksdagen förra året uttalade anser utskottet, att i sådana avtal fastställda löner böra undergå en justering uppåt redan under gällande avtalsperiod. Utskottet förutsätter, att Kungl. Maj:t fäster vederbörande myndigheters uppmärksamhet på att förhandlingar böra i här avsedda fall upptagas med personalens organisationer för fastställande av en dylik förbättring av de avtalsenliga ersättningarna.

De tillfälliga barntilläggen utgingo under innevarande budgetår endast till befattningshavare, som var berättigad till provisoriskt lönetillägg. Enligt Kungl. Maj:ts föreliggande förslag skola tillfälliga barntillägg utgå till anställningshavare i högst 20 löneklassen i löneplan A och däremot svarande lönelägen. Årsbeloppet i samtliga lönelägen föreslås till 100 kronor för anställningshavare med ett barn under 16 års ålder och 200 kronor för anställningshavare med två eller flera sådana barn, alltså samma belopp som

för innevarande budgetår utgått till befattningshavare i 6 löneklassen och motsvarande eller lägre lönelägen.

I detta hänseende föreslås i de likalydande motionerna I: 390 och II: 596 samt motionen I: 391, att tillfälligt barntillägg, beräknat på sätt Kungl. Maj:t föreslagit, skall utgå till alla statliga — även kollektivavtalsanställda — befattningshavare i löneläge motsvarande högst 20 löneklassen. I de likalydande motionerna I: 381 och II: 588 föreslås att barntilläggen skola utgå med ett belopp av 100 kronor för varje barn under 16 års ålder till alla statsanställda oavsett deras löneläge. Yrkandena i motionen II: 594 innebära, att tillfälliga barntillägg icke skola utgå under nästa budgetår.

De nu rådande förhållandena i förening med den omständigheten, att den egentliga löneförstärkningen fortfarande måste hållas inom snäva gränser anser utskottet i likhet med departementschefen motivera en ny utbetalning av barntillägg under loppet av nästa budgetår. Likaså tillstyrker utskottet den av Kungl. Maj:t föreslagna utvidgningen i förhållande till innevarande budgetår av rätten till barntillägg att avse försörjningspliktiga anställningshavare i högst 20 löneklassen i löneplan A och däremot svarande lönelägen.

Utskottet, som alltså ej funnit sig böra biträda det i motionerna I: 381 och II: 588 framförda förslaget att barntillägg skall utgå oavsett befattningshavarnas löneläge, vill framhålla, att Kungl. Maj:ts förslag i princip icke innebär ändring i vad som för närvarande gäller i fråga om anställningens art såsom förutsättning för tillfälligt barntillägg. Således skall sådant tillägg enligt Kungl. Maj:ts förslag endast utgå till anställningshavare med lön enligt löneplan, som av Kungl. Maj:t fastställts i anslutning till den senaste allmänna löneregleringen, dock med rätt för Kungl. Maj:t att besluta om tillfälligt barntillägg åt närstående personalgrupper. Under framhållande av att vad utskottet ovan i fråga om provisoriskt lönetillägg anfört beträffande tjänstemannapersonal, som ej uppbär lön enligt av Kungl. Maj:t fastställd löneplan, även har giltighet i fråga om tillfälligt barntillägg, ansluter sig utskottet till Kungl. Maj:ts förslag i det här berörda spörsmålet.

Vidkommande anslagsberäkningarna giver Kungl. Maj:ts förslag i och för sig ej anledning till erinran. Av utskottet förordad jämkning beträffande det provisoriska lönetillägget kan beräknas medföra en merutgift av 930 000 kronor, varav 550 000 kronor belöpa på affärsverken och 10 000 kronor på statliga verk och inrättningar under nionde huvudtiteln. Av de nu ifrågasvarande anslagen böra de som äskats under II, IV—VIII och X huvudtitlarna i anledning av utskottets förslag höjas med 50 000 respektive 200 000, 50 000, 10 000, 25 000, 25 000 och 10 000 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må

I. i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionerna I: 390 och II: 596, I: 391 samt II: 594 ävensom med avslag å motionerna I: 381 och II: 588

a) medgiva, att provisoriskt lönetillägg och tillfälligt barntillägg under budgetåret 1945/46 må i huvudsaklig överens-

stämmelse med av utskottet förordade grunder utgå till vissa befattningshavare i statens tjänst m. fl. enligt de närmare föreskrifter, som meddelas av Kungl. Maj:t,

b) till *Provisoriskt lönetillägg och tillfälligt barn tillägg* för budgetåret 1945/46 anvisa följande förslagsanslag under här- efter angivna huvudtitlar, nämligen:

Andra huvudtiteln	kronor	400 000
Tredje »	»	35 000
Fjärde »	»	8 400 000
Femte »	»	2 750 000
Sjätte »	»	150 000
Sjunde »	»	625 000
Åttonde »	»	775 000
Tionde »	»	200 000
Elfte »	»	2 600
Fjortonde »	»	50 000,

II. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag besluta, att utgifterna för provisoriskt lönetillägg och tillfälligt barn- tillägg, i den mån de icke avse befattningshavare hos bank- och fondinspektionen eller sparbanksinspektionen, skola bestridas: beträffande befattningshavare vid de affärsdrivande verken eller vid av dessa övertagna företag eller inrättningar samt befattningshavare hos försäkringsin- spektionen och statens pensionsanstalt ävensom befattnings- havare med avlöning från luftfartsfonden från de medel, av vilka verkets eller institutionens utgifter i övrigt bestridas, beträffande befattningshavare vid statens hingstdepåer och stuteri samt å lantbruksstyrelsens stuteribyrå från det an- slag, varav vederbörandes lön utgår, samt i fråga om andra befattningshavare från de anslag i riksstaten, som äro av- sedda för provisoriskt lönetillägg och tillfälligt barn tillägg.

Stockholm den 15 juni 1945.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 222.

Reservationer:

1) av herrar *Johan Bernhard Johansson, Mannerskantz, Staxäng* och *Birke*, vilka ansett, att utskottets yttrande och hemställan bort hava följande lydelse:

»Giltighetstiden för — — — nästa budgetår.

De nu — — — nästa budgetår. Denna utbetalning synes dock ej böra på sätt Kungl. Maj:t föreslagit begränsas till anställningshavare i högst 20 löneklassen, utan alla statliga befattningshavare böra utan hänseende till löneläge vara jämställda i fråga om rätten till detta tillägg. Vidare synes det utskottet icke rimligt, att maximera barntilläggen till 200 kronor, vilket innebär att bidrag ej utgår för flera än två barn. Barntillägget bör i stället enligt utskottets mening bestämmas till ett årsbelopp av 100 kronor per barn. Detta ställningstagande innebär, att utskottet tillstyrker bifall till motionerna I: 381 och II: 588.

I övrigt vill utskottet i anledning av ovannämnda motioner framhålla, att Kungl. Maj:ts — — — berörda spörsmålet.

Vidkommande anslagsberäkningarna — — — nionde huvudtiteln. Den jämkning, som föreslagits beträffande det tillfälliga barntillägget, synes komma att medföra en merutgift av omkring 1 900 000 kronor. Härav torde 1 000 000 kronor belöpa på affärsverken och 20 000 kronor komma att belastas anslaget under nionde huvudtiteln. Av de nu ifrågavarande anslagen böra de som äskats under II, IV—VIII och X huvudtitlarna i anledning av utskottets förslag höjas med 15 000 respektive 5 000, 500 000, 150 000, 25 000, 25 000, 175 000, 15 000, 1 400 och 5 000 kronor.

Under återopande — — — hemställer utskottet,

att riksdagen må

I. i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionerna I: 390 och II: 596, I: 391 samt II: 594 ävensom med bifall till motionerna I: 381 och II: 588

a) medgiva, att — — — Kungl. Maj:t,

b) till *Provisoriskt lönetillägg och tillfälligt barntillägg* för budgetåret 1945/46 anvisa följande förslagsanslag under här-
efter angivna huvudtitlar, nämligen:

Statsutskottets utlåtande nr 220.

Andra huvudtiteln	kronor	415 000
Tredje »	»	40 000
Fjärde »	»	8 900 000
Femte »	»	2 900 000
Sjätte »	»	175 000
Sjunde »	»	650 000
Åttonde »	»	950 000
Tionde »	»	215 000
Elfte »	»	4 000
Fjortonde »	»	55 000,

II. med bifall — — — tillfälligt barntillägg»;

2) av herrar *Andersson* i Malmö, *Mårtensson* och *Pettersson* i Degerfors.
